Pedagógiai Lexikon, javított változat:Politikai kultúra

azon magatartásminták, értékek és problémakezelési technikák összessége, amit egy társ.-i csoport kialakít. A csoportok ~jának domináns tényezői egy-egy nemzet ~ját jelentik. ~ja nemcsak az aktív, isk.-zott, pol.-i elemzést és ítéletalkotást ambicionáló csoportoknak van, hanem azoknak is, akik a pol.-i jelenségekhez emocionálisan vagy ad hoc módon viszonyulnak. Két amerikai politológus, Almond és Verba a ~t a rendszer tényei és intézményei irányában megnyilvánuló „orientációs mintaként” definiálták. A ~ra a tradíciók, a tört.-i tudat, a motivációk, a normák, a csoportérzelmek, szimbólumok hatnak intenzíven. Vannak olyan ~k, ahol a deklarált értékekkel való azonosulás a fontos és vannak olyanok, ahol a viselkedési minták a fontosabbak. Az utóbbit polit.-i ritualizmusnak nevezik. A ~ értékei bizonyos értelemben mélyebb, bizonyos értelemben sekélyebb árkokat húznak az egyes csoportok közé, mint az aktuálpol.-i, pártpol.-i ellentétek. Úgy tűnik, hogy pl. a m. ~ban jelenleg az egymással szemben álló erők közös vonása, hogy valamilyen módon reflektálniuk kell a múlt három elemére: a tört.-i Mo. felbomlására, Mo. második vh.-s szerepére és a szoc. időszakra, benne különösen 1956-ra. A választópolgárok többsége számára ezek releváns „hivatkozási pontok”, melyek a jövőre-jelenre vonatkozó programok közötti racionális mérlegelés eredményét befolyásolják. A m. értelmiség pol.-i kultúrájában jellegzetes tört.-i törésvonal továbbá a 48-as, 67-es törésvonal. Ez a törésvonal rendületlenül túlélt rendszerváltásokat. Ennek legfontosabb oka nem egyszerűen abban keresendő, hogy a tört. analóg helyzeteket teremtett a m. értelmiségi elitcsoportok számára, hanem mindenekelőtt abban, hogy a korlátozott nyilvánosság viszonyai között a jól ismert és könnyedén dekódolható tört.-i szimbólumok és üzenetek megkönnyítették a kommunikációt az értelmiségi elit és a vele azonos pol.-i kultúrában felnőtt szélesebb középoszt. számára. Sokak szerint a ~k különbözőségének elemzése a pillanatnyi pártérdekeknél mélyebb összefüggések elemzését is lehetővé teszi. Kende Péter és Tellér Gyula pl. három Mo. egymás mellett élését vázolja fel: egy nemzeti-népit, egy szocialistát és egy modernizáló liberálist: ezek teljes társ.-ak: mindegyikben egyformán jelen vannak szegények és gazdagok, falusiak és városiak, isk.-zottak és isk.-zatlanok. A pol.-i mozgások e szerint az elmélet szerint csak a három „családon” belül történhetnek. Más érvelések szerint viszont a m. ~ meghatározó eleme az ideologikus pol. és a pragmatikus mindennapok közötti távolság, s középszinten, azaz a vidéki városi önkormányzatokban, szakszerv.-i tömörülésekben a nagypol.-i szempontból „legképtelenebb” koalíciók (MDF-SZDSZ, SZDSZ-FKgP stb.) felállása. Fontos eleme a ~nak, hogy pl. személyi döntésekben a pol.-i szempont néven nevezéssel, vagy a tisztán pol.-i választás szakmai kérdésként való beállításával kell-e azt a pol.-i közvélemény előtt legitimálni. A ~ kérdéskörébe tartozik, hogy mennyire tolerálja egy társ. a különböző pol.-i véleményeket és vannak-e olyan pol.-i kérdések,

amelyek felvetése a pol.-i közvéleményből való kirekesztést vonja maga után. Az értelmiség ~járól az egyik legfontosabb mutató, hogy milyen mértékben jelennek meg a pol.-i, pártpol.-i ellentétek a szakmai szerv.-eken belül. - Ir.Gyurgyák J. (szerk.): Mi a politika. Bp. 1994.

Készítette: Nagy Péter Tibor